

Ten geleide

In het hoofdartikel van dit nummer van *ROND* gaat p. Kees van der Geest in op de vraag of de SVD in de missionaire gemeenschap van Hircos, Den Haag, de oorspronkelijke doelstellingen heeft verwezenlijkt.

We herdenken p. Henk Noordermeer, onlangs overleden, en we zijn in gesprek met p. Leo Elders.

In de rubriek Wereldwijd leest u over SVD'ers in Oost-Timor en in Bolivia. En in de rubriek NEB nogmaals aandacht voor de Congolese SVD'er Guillaume Bumba na zijn studie in Leuven.

U kunt lezen over het komende SVD generale kapittel en ook hoe o.a. de gemeenschap van Teteringen zich daarop voorbereidt. U maakt kennis met twee SVD'ers die sinds kort in ons land missionair werkzaam zijn na een eerdere benoeming elders in de wereld, de pp. Gilbert Razon (Filippijnen) en Mathew Thekkeyil (India).

En last but not least: provinciaal Avin Kunnekkadan vierde onlangs zijn 25-jarig priesterjubiläum.

ROND "zegt het vierkant", zoals vele jaren de lijfspreuk van dit blad luidde.

Inhoud

- HIRCOS, Den Haag 1
- Generale Kapittel 2018 2
- Nieuwe missionarissen 3
- Jubileum p. Avin Kunnekkadan svd 4
- In Memoriam 5
- Kerstactie 2016 5
- In gesprek met p. Leo Elders svd 6
- SVD Nederland/België 7
- SVD Wereldwijd 8

HAAGSE INTERNATIONALE RELIGIEUZE COMMUNITEIT SCHILDERSWIJK

In 1995 begonnen de SVD en de zusters SSsS een missionair project in de Haagse Schilderswijk. Ook de Witte Paters waren hier tot 2010 nauw bij betrokken. Momenteel heeft Hircos acht leden: vijf priesters en drie zusters.

vlnr: Elvira Telik, Kees van der Geest, Klemens Hayon, Mathew Thekkeyil, Martini Nyenhuis, Pierrot Mazona, Yan Asa

Hircos lijkt op een duiventil. Het is heel moeilijk om de hele groep thuis te treffen. De een zit in een parochievergadering, een ander leidt een viering in een verpleeghuis, een derde praat in het ontmoetingscentrum met een Turkse man en nummer vier geeft Nederlandse les aan een Egyptische vrouw. Bij het middagmaal is de helft van de bewoners afwezig. Een rijtje opgeschepte borden wacht om bij ieders thuiskomst in de magnetron te worden gezet. Druk. Druk. Zo is het leven.

"Maar hebben jullie, leden van Hircos, je oorspronkelijke doelstellingen verwezenlijkt?"

Op deze vraag probeer ik in dit korte artikel een genuanceerd antwoord te formuleren. Die doelstellingen waren namelijk in 1995 bij de start van dit missionaire project niet voor iedereen

even duidelijk. Onze congregatie had een ideaal: "een gemeenschap van gemeenschappen opbouwen". Het ging erom migranten te helpen hun geloofsgemeenschappen op te bouwen met een eigen culturele identiteit, terwijl ze zich tegelijk onderdeel voelen van een grotere (parochie-) gemeenschap.

De pioniers van de missie in de Schilderswijk, midden tussen allerlei culturen en religies, verlegden het accent een beetje. Het was zaak heel dicht bij de mensen te staan met al hun noden en problemen. Dat leidde de eerste jaren tot grote betrokkenheid bij het wijkgebeuren met nadruk op diaconale hulpverlening, vooral bij vluchtelingen en ongedocumenteerden. Ieder lid van HIRCOS vond zijn eigen weg in diverse vormen van hulpverlening. Een gebrek aan focus werd wel gevoeld, en in de loop der jaren werd vaak geprobeerd

een strakker beleidsplan op te stellen. Dat maakte het pakket alleen maar uitgebreider. Er kwamen nl. nog andere geliefde thema's bij, zoals dialoog met andere godsdiensten en oecumenische samenwerking. Vervolgens kwam deelname in het parochiepastoraat meer en meer in beeld, zowel vanwege het tekort aan priesters als ook vanwege de interesse van de buitenlandse medebroeders en zusters die van lieverlee de taken in HIRCOS gingen overnemen.

Momenteel hebben de priesters van HIRCOS bijna allemaal een volle of deeltijdbenoeming bij een van de parochies. De parochie wordt gezien als de basis van waaruit missionaire taken kunnen worden ondernomen. Deze bezoldigde benoemingen waren overigens ook noodzakelijk om financieel te kunnen overleven. Het betekent wel dat andere taken ietwat in de knel gekomen zijn. Het pastorale werk vraagt veel tijd en dat gaat misschien ten koste van het diaconale werk, dat vaak gebonden was aan één bepaalde persoon. Wordt die verplaatst naar een andere gemeenschap, verdwijnt soms een stuk expertise en inspiratie. Dan blijkt ineens dat sommigen niet meer de juiste procedures kennen om een dakloze te helpen of een hulpbehoevende bij het juiste loket te brengen.

Om op de vraag terug te komen, ja, wij zijn trouw gebleven aan onze eerste opdracht: gemeenschap van gemeenschappen. Iedereen is bezig met de begeleiding van een migrantengemeenschap. We zetten ons in voor de Charles Luanga community uit West-Afrika, de Indonesische KKI en de Antilliaanse gemeenschap. Daarnaast is er nog de zelfstandige Franse Tous les Saints parochie. Helaas vormen al deze groepen nog niet één gemeenschap. Er is soms nog spanning tussen migrantengroepen en de overkoepelende parochie. Ik ben er echter van overtuigd dat migranten een belangrijke rol kunnen spelen in het geloofsleven in Nederland. Het is bemoedigend te zien hoeveel van het kerkelijk leven bij migranten door hen zelf, de leken, gedragen wordt. Zij houden ons priesters een beetje bij de les. De Afrikanen organiseren in de Vasten elke vrijdag hun kruisweg. De Indonesiërs komen in de Mariamaanden mei en oktober wekelijks samen voor eucharistieviering en rozenkrans. En Antillianen zitten in de negen dagen voor Kerstmis 's morgens om 6 uur in de koude kerk voor hun auroravieringen. Men komt met voorstellen omtrent biddagen en retraites. Ons huis is geschikt voor kleine bid- of gespreks-groepjes. Een Bijbeldeelinggroep komt elke vrijdag in onze huiskapel bijeen.

Ook voor catechese en voorbereiding van feesten wordt dankbaar gebruik gemaakt van onze faciliteiten. Minder succesvol verloopt de dialoog met onze moslimburen. Er zijn beperkte contacten, maar eigenlijk leven we langs elkaar heen. Het is een grote naar binnen gekeerde gemeenschap met een eigen netwerk. Ze voelen zich daar goed bij. Toch kan onze aanwezigheid iets positiefs bijdragen: we horen bij het straatbeeld, lopen op gezette tijden bij de Marokkaanse kapper of de Turkse bakker binnen, en men weet dat wij "van de Kerk" zijn.

En dan de oecumene. We kunnen onze activiteiten en initiatieven vaak bespreken met de pastorale en diaconale werkers van andere kerken. Regelmatig spreken we elkaar in onze gespreksgroep. Vanuit de verschillende kerkgenootschappen krijgt de wijk veel aandacht. Soms voel ik me klein, wanneer ik luister naar hun goed georganiseerde programma's en hun inzet. En zij bewonderen ons, omdat wij permanent in de wijk wonen. Dat is waar. Het lijkt niet veel, maar aanwezigheid is misschien de meest effectieve manier van missionaris zijn op deze plek in deze tijd.

■
Kees van der Geest svd

GENERALE KAPITTEL

De liefde van Christus drijft ons (2Korinthiërs, 5:14)

De wereldwijde missionaire congregatie van het Goddelijk Woord (In 1875 door de H. Arnold Janssen te Steyl gesticht) telt ruim zes duizend leden in 78 landen, onderverdeeld in 60 bestuurseenheden, meestal provincies genoemd. Ons internationaal en intercultureel hoofdbestuur zetelt in Rome. Elke zes jaar komen alle provinciale oversten en gekozen leden samen met het generale bestuur voor een soort parlement, kapittel geheten. Deze rond 150 medebroeders kijken terug op de afgelopen zes jaar (inventarisatie van spiritualiteit en missionaire inzet) en bepalen de richting en de accenten voor de komende zes jaren. In 2018 vindt het 18de generale kapittel van de SVD plaats in Nemi, Rome. Doel van dit kapittel is een proces op gang brengen van een geestelijke opleving die ons beter doet beseffen dat het Woord van God de bron van ons leven, roeping en missionaire inzet is; dus drie vernieuwingen: van onszelf, ons

gemeenschapsleven en onze missie. Dit keer is het thema: "De liefde van Christus drijft ons (2de brief van Paulus aan de inwoners van Korinthe, 5:14): Geworteld in het Woord. Verbonden aan Zijn missie." Dit thema is het resultaat van congregatiewijde gesprekken en bijeenkomsten. Uit alle voorstellen is uiteindelijk dit thema gekozen; één reden voor deze keuze zal wel zijn dat medebroeders ervaren dat we missionair goed bezig zijn, maar dat de achterliggende spiritualiteit, gebed en contemplatie, de aandacht voor het Woord wat aan het verslappen zijn. We worden nu allemaal uitgenodigd om ons dieper te verankeren in het Woord om vernieuwd en omgevormd te worden door de liefde van Christus voor ons. We mogen de liefde van Christus voor ons ook ervaren en deze uitdragen en ook groeien in onze inzet voor elkaar en voor de ander. Het generale bestuur heeft een handleiding samengesteld, waarin

het thema wordt uitgewerkt voor overweging, discussie en animatie. Alle 60 SVD-provincies gaan nu aan het werk met dit document. Al onze community's in de NEB buigen zich in meerdere sessies over dit onderwerp. De verschillende overwegingen, inzichten en voorstellen worden samengevoegd in een verslag. Als voorbereiding op het generale kapittel houden wij een provinciaal NEB-kapittel in Steyl van 29 januari tot 2 februari 2018. Daar wordt ons verslag nogmaals besproken en wellicht aangepast en naar Rome gestuurd. Ons kapittel kiest ook nog een medebroeder om met provinciaal Avin Kunnekkadan ons in het generale kapittel te vertegenwoordigen.

■
Wim Wijten svd

NIEUWE MISSIONARISSEN STELLEN ZICH VOOR:

Mathew Thekkeyil

Ik ben geboren op 5 augustus 1958 als oudste van vier broers. Onze ouders waren zeer religieus. Vanaf mijn middelbare school dacht ik eraan priester te worden. Ik ging daarom in 1975 naar het SVD St John's kleinseminarie in Changanacherry, Kerala, India. Op 3 mei 1988 ben ik priester gewijd. Ik wilde

missionaris in het buitenland worden en werd in 1990 benoemd voor de Democratische Republiek Congo. Daarvoor had ik eerst een jaar Frans gestudeerd in Parijs.

In Congo diende ik eerst de taal te leren (Lingala) en mij aan te passen aan een totaal andere cultuur. Alles leek anders: de kleur van de mensen, hun leefwijze, hun gedragspatroon, het eten, hun sociaal leven en religieuze gewoontes. Het kostte veel tijd om de mentaliteit van de mensen te leren kennen. Ik begon mijn missinaire inzet in Kinshasa als kapelaan van de Nederlandse medebroeder Willy Overmars. Al gauw merkte ik dat de christenen van mij hielden en mij waardeerden

Anderhalf jaar later ging ik naar West Kasai in het binnenland, waar ik al mijn energie kon wijden aan het pastoraat. Al in mijn opleiding was ik geïnteresseerd in de vorming van leken. In Rome kon ik deelnemen aan de Dei Verbum Bijbelcursus. Terug in Congo begon ik in het bisdom Kole met een medebroeder Bijbelseminars te organiseren. Twee jaar later hadden we dit in alle parochies van

het bisdom gedaan.

Van 1996 tot 1999 kon ik aan het Institut Catholique in Parijs een Master doen in Bijbelstudies. Vervolgens werd ik benoemd aan het nieuwe Bijbelinstituut Centre Liloba. We organiseerden er programma's voor leken: een tweejarige Bijbelcursus, conferenties over de Bijbel en de Dei Verbum Bijbelcursus. Voordat ik naar Nederland kwam, was ik in de bisschoppelijke Geloofscommissie verantwoordelijk voor het Bijbelapostolaat.

Op 1 september 2016 vroeg de NEB provinciale raad mij om in de Haagse Franssprekende parochie te werken. Op 1 maart 2017 ben ik hier aangekomen. Nu Nederlands leren en dan hoop ik in die parochie te werken. Tevens wil ik zoeken naar mogelijkheden voor Bijbelapostolaat. Ik heb hier vriendelijke mensen van vele nationaliteiten ontmoet; ze verwelkomden mij heel hartelijk. Ik ben me bewust van de uitdagingen en weet dat ik flink mijn best moet doen - zoals eerder in Congo - om de taal te leren en te wennen aan een nieuwe cultuur, mensen en gewoontes.

Gilbert Razon

De roep om God te dienen is voor mij: Jezus altijd beschikbaar, zichtbaar, levend en dicht bij de mensen brengen. Hem dienen als priester is niet alleen

maar sacramenten vieren. Het betekent naar buiten gaan om mensen te animeren, van hen te leren, vrienden van hen te worden en het leven met hen te vieren. Dat heb ik geleerd in bijna vijf jaar als missionaris in Argentinië, en nu hier in Nederland.

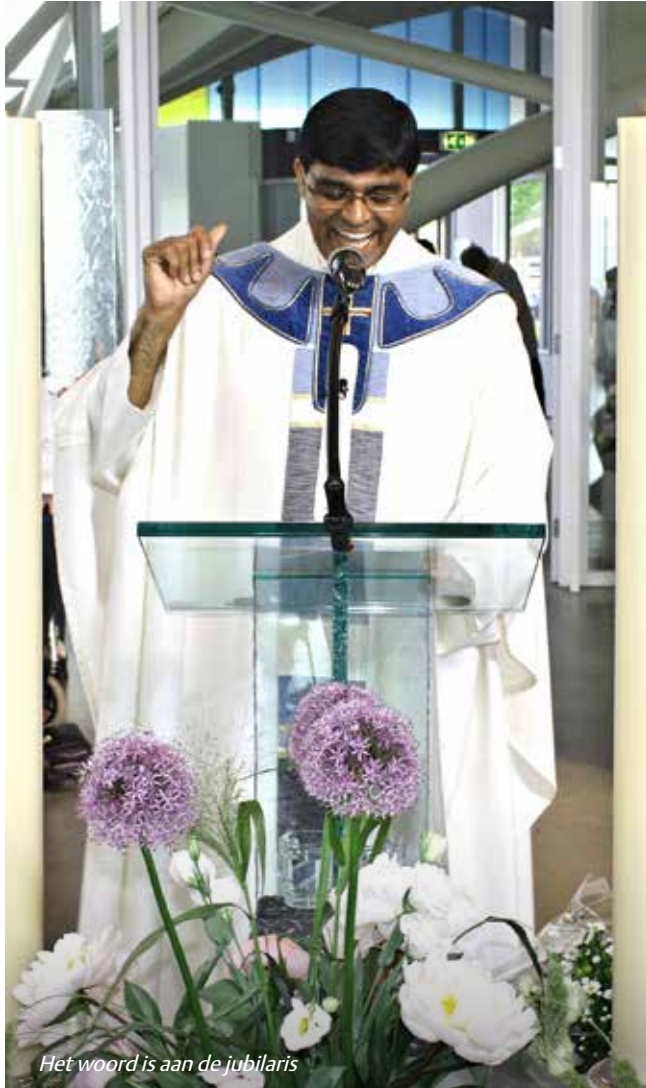
Toen een SVD'er naar onze middelbare school op de Filippijnen kwam om roepingen te werven, voelde ik mij aangetrokken om mij bij zijn congregatie aan te sluiten. Ik zat toen in mijn laatste jaar. Zijn uitleg over de missie van de SVD - de Heer dienen, niet alleen in één land, maar in de hele wereld - inspireerde me. De Heer dienen en de wereld zien, dat was mijn droom.

Mijn eerste benoeming was voor Argentinië. Twee onderwerpen waren in die jaren uiterst belangrijk voor mij: de taal goed leren en de waarde van het leven delen en vieren. De lokale taal leren en spreken was niet gemakkelijk, maar wel mogelijk. Zo kon ik de men-

sen verstaan, in contact komen met hun innerlijk, en hun cultuur en traditie omarmen. Argentinië leerde mij dat leven meer is dan levend zijn. Het is het leven delen en het leven vieren. Dit delen en vieren kun je uitdrukken door MATE (theeachtige drank) en ASADO (barbecue); dit zijn symbolen van Argentinië. Ze kunnen vriendschap teweegbrengen, relaties steunen en energie geven, omdat het de mens goed doet, wanneer je drinkt of eet met iemand, met vrienden of familie! Nu ben ik in Nederland. De reden waarom ik mij bij de SVD aansloot is ook de reden waarom ik nu hier in Nederland ben: deelnemen aan de missie van de Kerk, de Heer dienen - waar ook in de wereld - door Zijn animerende aanwezigheid voelbaar en beschikbaar te maken in de jungle van onze moderne, geseculariseerde wereld. Als missionaris wil ik overdragen van wat ik heb geleerd en ervaren in Argentinië. Ik sta open om te leren en te groeien als missionaris in dit prachtige land. ■

p. Avin Kunnekkadan svd 25 jaar priester

Dit jubileum is voor de redactie aanleiding om kort in te gaan op leven en werk van de jubilaris, SVD'er in eigen land vanaf 1992, en sinds 2005 missionaris in Nederland.

Het woord is aan de jubilaris

Avin (11 juli 1960, India) droomt van een zakelijke carrière na zijn studie Business Management. De giframp in Bhopal (1984) - gifdampen van een bestrijdingsmiddel komen vrij - betekent een ommekeer in zijn leven. Hij bezoekt de rampplek en ziet missionarissen (m/v) hulp verlenen. Na bezinning en meditatie meldt hij

zich bij de SVD en wordt priester gewijd op 4 mei 1992. Hij gaat samen met een medebroeder evangeliserend pionierswerk verrichten in Joliet, gelegen aan de oostkust van India, waar ze een leprozen-centrum oprichten.

Na een studie dogmatische theologie in Rome (1992-94) gaat hij theologie en filosofie doceren in India. In 2001 wordt hij nationaal coördinator/directeur van het Peace and Value Education Centre, dat inzet op interreligieuze dialoog. Hierdoor en ook door zijn contacten met buitenlandse missionarissen als br. Henk Dunk svd, zr Willibrord Boumans SSpS, Mgr. Frans Simons svd ziet Avin hoe MISSIE GRENZENLOOS is. Bereidt God hem door hun werk voor op een missie elders?

In 2005 volgt een benoeming voor Nederland (Den Haag). Zijn Indiase ervaring en missiegedachte moet hij loslaten. Geduld betrachten..., niet gemakkelijk voor de gedreven Indiër! En de Nederlandse taal is moeilijk, het klimaat brr... De eerste jaren zijn zwaar. Hij wil terug naar India. Maar medebroeders en vrienden steunen hem. Met het nodige geduld ontwaart hij licht aan het einde van de tunnel en ontdekt hij goede kanten van de Nederlandse r.-k. kerk: betrokkenheid, actieve deelname, gemeenschapszin. Via de internationale studentengemeenschap (Delft, Den Haag, Rotterdam) raakt Avin betrokken bij het Internationale Studentenapostolaat. In 2013 wordt hij lid van het provinciaal bestuur. Daarnaast gaat hij werken in het pastoraal team van de Goede Herder-parochie (Schiedam-Vlaardingeng-Maassluis).

In 2016 wordt hij benoemd tot provinciaal. Gezien zijn Indiase wortels wil bruggenbouwer Avin deze functie invullen door dialoog, samenwerking en dienstbaarheid. Zijn jubileum is voor hem een volgende stap in zijn MISSIE, die onveranderd blijft: de goede boodschap van Jezus uitdragen naar alle mensen, ongeacht geloof en cultuur.

Avin, de "vreemdeling" uit India, is erin geslaagd in Maassluis e.o. warmte los te weken en dialoog op gang te brengen. Avin, van harte gefeliciteerd. God bless you. ■

**Namens de ROND-redactie,
Gerard Jansink**

Gaan en komen

**Vincent Wang,
Klemens Hayon,
Pierrot Mazono en
Edmund Owusu:**

van medio juni t/m medio september op homeleave.

Geachte lezer,

De SVD heeft een MISSIE: verspreiding van het "Woord". Via ROND krijgt u elk kwartaal informatie over de congregatie in Nederland en België en daarbuiten. Het is een gratis blad waarvoor kosten worden gemaakt: opmaak, drukwerk, verzending. Voor ons als redactie is kwaliteit erg belangrijk. Desondanks willen we geen abonnementskosten in rekening brengen.

Mogen we daarom een beroep op u doen om, als u daar financieel toe in

staat bent, eens per jaar een vrijwillige bijdrage over te maken? Het is geen verplichting en u zelf bepaalt uw bijdrage. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw steun aan ROND!
IBAN: NL32 INGB 0004 1890 68 t.n.v. St. Willibrord Missiehuis, o.v.v. 'bijdrage ROND'.

Hartelijk dank voor uw bijdrage in 2016! ■

**Wim Wijtten svd,
hoofdredacteur**

In Memoriam

Volledig In Memoriam op www.svdneb.nl

P. HENK NOORDERMEER svd overleed op 1 juni jl. te Teteringen. Henk (Leimuiden, 28 maart 1938) is het derde kind van de 11 kinderen van Petrus Bernardus Noordermeer en Hertha Clara Hildegard Klein.

Met 12 jaar gaat hij naar St. Jan in Soesterberg. Hij vertelde dat hij tot aan zijn wijding zijn twijfels kende. En studeren was niet zijn ding; hij wilde werken na zijn priesterwijding. Hij wordt priester gewijd op 3 februari 1963. Na het pastoraal jaar gaat hij naar Ghana waar hij zich missionair inzet op diverse plaatsen. Hij laat zich graag 'Kodzo' noemen: 'op maandag geboren'.

In 1969 komt hij ziek op verlof. Terug in 1970 komt hij terecht in Akim Oda. Daar slaat Henk ook aan het boeren. Tien hectaren grond worden ontgonnen voor de productie van maniok, mais, cocoayam. En hij fokt kippen. Het is zijn bijdrage aan de ontwikkeling van de Ghanezen. Na standplaats Akwatia (1973) gaat Henk in 1981 naar Asamankese, waar hij bijdraagt aan het vieren van de Goede Week volgens plaatselijke tradities. De periode 1984 - 1990 is voor hem een van de mooiste van zijn missionarisleven.

Henk is bijna de enige missionaris die Twi leert, een inheemse taal. Samen met een

hoofdonderwijzer geeft hij met succes vijf veel gebruikte liedbundels in Twi uit.

In 1990 wordt hij assistent-provinciaal van de Ghana/Togo/Benin Provincie. De 'plattelander' verhuist naar de hoofdstad Accra. De provinciaal is op studie... "Ik zit dus met de gebakken peren. En dat zijn er heel wat!!" Hij is blij, als het voorbij is.

In 1999 (zijn zus verongelukt in dat jaar) neemt Henk gas terug. Vanuit een Ghanees rusthuis bedient hij nog een kleine parochie. In 2015 dwingen nierproblemen hem naar Nederland. Hij krijgt advies te blijven, maar gaat terug... tot april 2016.

Dan komt hij naar hier met ernstige huidkanker. De behandeling slaat niet aan.

Henk noemt dan de tijd die komt 'tijd van genade'. Hij spreekt veel met medebroeders, stelt zich kwetsbaar op, vraagt om vergeving voor wat niet goed was. Heel bijzonder!

Einde mei komt hij niet meer uit bed. Pijnstillers verzachten de pijn. Toch kan hij zomaar zeggen: "Ik voel me gelukkig." Op zondag 28 mei maakt hij bewust de ziekenzalving mee; zingt samen met de aanwezige medebroeders, bidt een mooie tekst

en dankt iedereen. Een indrukwekkende viering.

1 Juni 's avonds gaat Henk door de poort, waar een grote Liefde hem wacht. Zijn taak is volbracht. Het was goed zo.

Op 9 Juni 2017 namen we afscheid van hem in de kapel van "Park Zuiderhout". Hij rust op het kerkhof in Teteringen. ■

Kees Maas svd

KERSTACTIE 2016

In mijn brief over de Kerstactie 2016 wees ik op de solidariteit van God met ons mensen van goede wil en deed ik een beroep op de solidariteit van alle vrienden van de SVD met ons werk voor de hulpbehoevende, eenzame medemens.

Samen met de zusters SSpS en vele medewerkers/vrijwilligers zetten jonge SVD'ers zich, samen met oudere medebroeders, in voor onze MISSIE op diverse plaatsen in Nederland voor migranten en vluchtelingen.

Dit gebeurt o.a. in de Schilderswijk in Den Haag en in Amsterdam/Duivendrecht. Daarnaast zijn onze medebroeders ook actief in Schiedam en Breda.

Uw gulle bijdragen voor onze MISSIE betekenen dat wij t/m april het mooie bedrag van ruim € 30.000,- hebben ontvangen op IBAN: NL32 INGB 0004 1890 68, t.n.v. St. Willibrord Missiehuis, o.v.v. "kerstbijdrage 2016".

Veel lezers (m/v) van ROND hebben

dit project gesteund. U persoonlijk danken is helaas onmogelijk, aangezien de adressen van de donateurs niet vermeld staan op de bankafschriften. Wij willen u daarom langs deze weg hartelijk danken voor uw ondersteuning!

Mede dankzij uw gift kunnen wij handelen in de geest van Jezus: "Ik was een vreemdeling en jullie namen mij op." ■

**Provinciaal overste
Avin Kunnekkadan svd**

In gesprek met p. Leo Elders svd

Afgelopen najaar komt pater Elders, 63 jaar na zijn priesterwijding, terug naar het missiehuis in Teteringen. Omringd door zijn boeken betreft hij een klein appartement en werkt als groot kenner van Thomas van Aquino door aan twee nieuwe boeken.

Precies een jaar geleden nam hij afscheid als docent aan de Nederlandse seminaries van Rolduc en de Tiltenberg. Er wordt hem een Liber Amicorum aangeboden. Een van de vrienden is Paus Emeritus Benedictus XVI. Hij prijst de jubilaris voor zijn levenslange zoektocht naar waarheid in het spoor van de grote Thomas.

Kunt U iets vertellen over uw afkomst en waarom u missionaris wilde worden?

Ik ben geboren in Enkhuizen op 7 augustus 1926. Mijn vader stuurde me naar het gymnasium in Rolduc. Toen ik 15 jaar was, gaf mijn vader me een plaatje met gebed tot St. Jozef voor een goede levensstaat of roeping en vroeg me dat dagelijks te bidden. Dat heb ik gedaan. Op het gymnasium wilde ik liever verder studeren; eventueel rechten. Maar door de activiteiten van de Rolducse missieclub kwam langzamerhand de gedachte dat ik missionaris moest worden.

Tijdens WO II hoorde ik op een nacht het luchtalarm en zag hoe een Engelse bommenwerper in brand was geschoten. De bemanning sprong aan parachutes uit het vliegtuig. Het ging me door merg en been en toen dacht ik, als zij dat doen om ons te bevrijden, moet ik dan ook niet iets bijzonders doen.

Destijds was de missiegedachte heel sterk. Van een moderator van de missieclub kreeg ik een lijstje met missieordes. Daarop las ik dat de SVD een strenge, maar ook de meest wetenschappelijke missiecongregatie was. Dan ga ik daar naartoe. Ik deed eindexamen in juni 1944, toen de invasie in Normandië was begonnen en moest de oorlogswinter thuisblijven. We woonden toen in Bovenkarspel waar mijn vader burgemeester was. Ik studeerde privaat filosofie en Spaans en gaf lessen aan seminaristen.

Leerling van Sint Thomas van Aquino

Ik was nog maar 17, toen ik leerling werd van Thomas van Aquino, nadat ik op aanraden van mijn parochiepriester “Les

degrés du Savoir” van Jacques Maritain had gelezen.

In september 1945 begon ik mijn noviciaat in Helvoirt. Pater Grevelhörster verdiepte mijn grote liefde voor Thomas tijdens onze scholastieke studies. In de zomer van 1951 beëindigde ik mijn theologische studies in Sankt-Augustin en werd ik benoemd voor Missiehuis St. Jan in Soesterberg. Ik gaf Grieks en Latijn aan klas drie. Daar kwam nog van alles bij: secretaris en tolk van Bisschop van Bekkum (Flores), zorg voor een groep Spaanse zusters ter voorbereiding van hun missie naar Flores. En studie aan de universiteit van Utrecht: oude en moderne Filosofie; Spaans en Italiaans; kandidaatsexamen Filosofie en Spaans.

Na mijn priesterwijding (1953) kreeg ik een benoeming voor het SVD-seminarie in Granby (Québec), Canada (1954 - 1959). Ik gaf Grieks en Latijn in de hoogste klassen, deed dagelijks de H. Mis in parochies in de stad en was aalmoezenier voor Belgische en Nederlandse immigranten. Tegelijkertijd studeerde ik Filosofie aan de universiteit van Montréal. In 1959 verwierf ik een doctoraat met de dissertatie “Aristotle’s Theory of the One.”

Zomer 1959 volgde een benoeming voor het SVD-seminarie in Nagoya, Japan. Eerst twee jaar taalstudie in Tokyo en dan van 1969 - 1971 docent Wijsbegeerte aan het seminarie en aansluitend aan de Nanzan universiteit van de SVD, waar ik doceerde over de hoofdgedachten van de Bijbel en de geschiedenis van de kerk.

In 1971 werd ik naar Rome geroepen voor werk bij de Congregatie voor de Geloofsleer. Tussendoor gaf ik college aan de Lateraanse universiteit en het Angelicum. Vijf jaar later zond men mij naar Nederland om Mgr. Gijsen te helpen.

Gedurende 40 jaar gaf ik les én woonde ik op Rolduc. Tussen 1998 en 2016 doceerde ik eveneens aan het grootseminarie van het bisdom Haarlem-Amsterdam. Tussendoor gaf ik gastcolleges aan buitenlandse universiteiten in Houston, Navarra, Texas, Parijs, Buenos Aires en Santiago de Chili. Ik heb deelgenomen aan talloze symposia en ik publiceerde ongeveer 300 wetenschappelijke studies en een groot aantal boeken. Vele werden vertaald in wel 8 verschillende talen.

Werk in de zielzorg

Overall waar ik was, heb ik geassisteerd in de zielzorg: in parochies en universiteiten, op NAVObases en seminaries. Mijn belangrijkste priesterlijke werk was het lesgeven aan klassen studenten over de hoofdgedachten van de Bijbel.

Pater Leo Elders wilde iets bijzonders, zoals de bemanning aan hun parachutes van het brandende vliegtuig in 1944.

In een tijd waarin er getwijfeld wordt of mensen wel waarheid kunnen vinden, heeft hij in het spoor van Thomas van Aquino waarheid gezocht en bevrijden-de Waarheid gevonden. ■

Paul Wensing

SVD Nederland/België

Provinciaal Avin Kunnekkadan kreeg tijdens bezoeken aan de SVD-communiteiten en in gesprekken met medebroeders de vraag: "Waarom verplaatst de provinciale raad zoveel medebroeders naar een andere gemeente?" Zijn spontane reactie was: **"Communitieopbouw is een van de prioriteiten in ons beleidsplan voor 2017. We willen komen tot stabiele en financieel zelfstandige gemeenten. Dat is belangrijk voor de toekomst van onze provincie."**

De leden van de Hircos-gemeente hebben samen in een Turks restaurant gegeten en o.a. zo **afcheid genomen van James Arul**, die op 22 januari verhuisde naar de missionaire gemeente in Duivendrecht. Hij draait inmiddels volop mee in de pastorale/missionaire taken in de regioparochie Franciscus-Clara. Hij is hier nu gesalarieerd priester-assistent. Op Aswoensdag ging hij samen met PKN-dominee Jan Vermeulen voor in een oecumenische viering in de Nieuwe Stad kerk; zeven christelijke geloofsgemeenschappen namen deel. James was blij met deze nieuwe viering en wil graag **doorgaan** met dergelijke oecumenische samenkomsten.

James Arul

Medebroeders Edmund Owusu en Bert Wooning zijn sinds 15 januari in de fusieparochie Breda-Noord de talrijke verwachtingen aan het inventariseren en hoe daaraan samen met pastorale werkers en vrijwilligers te beantwoorden. Een hele klus. Als missionarissen zijn ze ook op zoek naar missionaire situaties: in een wijkhuis naast de pastorie, op straat of in de supermarkt zien ze veel mensen met een migratieachtergrond. Het zijn vaak mensen die aan de onderkant van de maatschappij leven. Ook wonen er Indonesiërs of hun afstammelingen. En er zijn veel buitenlandse studenten. Bert Wooning schreef enkele maanden geleden: "Bijna tegen mijn slaapkamerraam staat een struik waar de

prachtige bloesems al bijna uit hun knoppen proberen te springen.... Een symbool van wat onze nieuwe missionaire gemeenschap te wachten staat? We hopen het van harte."

Medebroeder Marcel Heyndriks schrijft vanuit ons studiehuis in Leuven: "Op 3 maart hebben we officieel afscheid genomen van **Guillaume Bumba**. Op 4 maart is hij met Ethiopian Airlines naar zijn thuisland Dem. Rep. Congo teruggereisd. Van tevoren had de secretaresse van de faculteit hem nog gezegd dat de voorzitter van de jury zijn verdediging op 14 december 2016 zeer gewaardeerd had. Zijn professor Filip De Boeck vloog een week later naar Kinshasa. Samen reisden ze vervolgens naar de streek waar de thesis van Guillaume betrekking op heeft. Professor De Boeck heeft daar zelf vroeger ook gewerkt en wilde zien welke ontwikkelingen zich daar intussen hebben voorgedaan. Hij is van plan daar iets over te publiceren en heeft Guillaume aangeboden om zijn thesis, of minstens een deel ervan, in zijn publicatie op te nemen. Een betere manier om iemand in de wereld van de culturele antropologen te introduceren is wel niet denkbaar." (Zie ook ROND 206, p.7)

Guillaume Bumba

Op 1 juni is medebroeder **Tony Tran** uit Vietnam aangekomen. Hij heeft de voorbije 11 jaar als missionaris in Paraguay gewerkt. Na kennismaking met medebroeders in diverse gemeenten woont hij nu in Schiedam, waar hij aan zijn inburgeringsprogramma werkt. Anthony, van harte welkom in de NEB.

De gemeente St. Franciscus Xaverius in Teteringen (32 medebroeders) heeft op 1 juni het document, dat ons uitnodigt om het Generale Kapittel van 2018 mede voor te bereiden, besproken. De leidende Schrifttekst is uit de eerste brief van Paulus aan de christenen van Korinte: **"De liefde van Christus drijft ons voort."**

Drie vragen hielpen bij het overleg:

- * Wat betekent het voor mij persoonlijk Christus te hebben als middelpunt in deze fase van mijn leven? En als gemeente?
- * Hoe ben ik geroepen om bruggebouwer en vreedstichter te zijn? Concreter: Met wie moet ik verzoend worden? En wij als gemeente?
- * Hoe kan ik meer geworteld zijn in het Woord om het te kunnen delen met anderen?

BEMIN (Beraad buitenlandse missionarissen in Nederland)

Sinds een aantal jaren kent Nederland een belangrijke missionaire denktank: een groep missionarissen van o.a. SVD, Millhill, Missionarissen van het H. Hart, Spiritijnen, Missionarissen van Afrika en KNR (Konferentie Nederlandse Religieuzen, vertegenwoordigd door Gerard Moorman). BEMIN wordt begeleid door de Nijmeegse professoren Frans Wijsen en Jorge Castillo. Ze ontmoeten elkaar minstens drie keer per jaar en denken samen na over Missie Nu, over hoe in een parochie pastorale zorg en missionaire inzet zich verhouden, over hoe functioneren missionaire gemeenschappen. Ze wisselen ervaringen uit, analyseren die ervaringen om vervolgens concrete richtlijnen uit te werken. Medebroeder Bert Wooning is voorzitter van BEMIN. ■

Wim Wijten svd

Bolivia: warmte in de kilte!

Een van de meest gedenkwaardige plaatsen die ik ooit heb mogen bezoeken is El Alto, het hoogstgelegen gedeelte van de stad La Paz in Bolivia. De SVD heeft daar een parochie, omgeven door het drukke marktlevens. De taferele die ik vanuit het raam zag maakten me niet vrolijk: vrouwen werden soms ruw behandeld door hun mannen, veel dronkenschap en verwaarloosde kinderen. Je moet natuurlijk voorzichtig zijn in je oordeel. Er was ook veel vrolijkheid en optimisme. Toch is het een feit dat de Indianenbevolking van Bolivia dikwijls onder moeilijke omstandigheden leeft. De naam El Alto geeft al aan dat het gaat om een hooggelegen gebied. Het klimaat kan er heel guur zijn en de lucht ijl. In je levensonderhoud voorzien is een dagelijkse strijd. Klimaat en een dikwijls uitzichtloze armoede zijn maar al te dikwijls de oorzaak van drankproblemen en relatieproblemen in gezinnen. Deze herinneringen kwamen bij mij weer boven toen ik een bemoedigend verhaal las van de Spaanse SVD-broeder Andrés Lorenzo, een pionier-missionaris in Bolivia. In 1989 heb ik het straat- en marktlevens bekeken vanuit het raam. Broeder Andrés is de straat opgegaan en heeft geknikkerd met de kinderen. Hij liet hen winnen, won hun vertrouwen en kreeg hun verhalen te horen. En die maakten iets in hem los. Gelukkig kon hij zijn verhaal kwijt bij p. Felix Bannigan, een Ierse medebroeder met een hart voor de mensen. In de tuin van de parochie Maria van de Engelen mocht broeder Andrés beginnen met een eenvoudig "Multifunctioneel Centrum voor Straatkinderen". Dit project is in de loop der jaren uitgegroeid tot een veelzijdig geheel van programma's. Samenvattend zou je kunnen zeggen dat het gehele project drie onderling verbonden onderdelen omvat, te weten twee weeshuizen,

Andrés Lorenzo svd

buitenschoolse begeleiding en voorbereidend onderwijs voor kinderen met een achterstand. Het is bewonderingswaardig hoe Andrés dit heeft kunnen bereiken, maar vooral ook door zijn inzet en die van zijn medewerkers honderden kinderen zijn voorbereid op een betere toekomst. Andrés is inmiddels 77 jaar en is zich terdege bewust dat hij al die jaren enorm veel steun heeft ontvangen van de SVD en nog meer van organisaties en weldoeners uit Spanje. Door de economische crisis werd het voortzetten van de projecten al moeilijker. Nu wordt het zaak om, ondanks de zwakke economische situatie van de mensen, toch in te zetten op lokale financiële onderbouwing. Petje af voor broeder Andrés, missionaris in hart en ziel.

Oost-Timor

Oost-Timor (Timor-Leste) heeft een heel turbulente geschiedenis achter de rug: Portugese kolonie vanaf 1702, de overname in 1975 door Indonesië, de lange strijd voor onafhankelijkheid tot 2002 en de onrustige jaren die volgden. Snelle veranderingen, hoge verwachtingen, grote teleurstellingen, politieke en economische instabiliteit hebben bijgedragen aan het ontstaan van allerlei problemen. Een van die problemen is hiv/aids. Volgens zuster Prisca dos Santos SSpS staat het aantal officieel geregistreerde patiënten op 600, maar dit getal is slechts het topje van de ijsberg.

Prisca is de manager van het Dili Rusthuis voor mensen met hiv/aids. Sinds 2011 staat dit centrum de patiënten ten dienste, maar adviseert het ook de families. Er heerst in Oost-Timor een enorm taboe rond hiv/aids. Als het bekend wordt, betekent dat verstoting. Er wordt daarom geprobeerd om slechts één vertrouwenspersoon uit de familie te betrekken bij de begeleiding van de patiënt. Zo kunnen, volgens Prisca, sommige vrouwelijke patiënten, die door het centrum zijn bijgestaan, al ja-

Prisca dos Santos SSpS

ren werkzaam zijn in winkels, restaurants en goed functioneren in hun gezinnen. Onder de mannen zijn chauffeurs en arbeiders. Momenteel levert het centrum aan meer dan 500 patiënten medicijnen en voorziet het in vaktraining zoals bakken, naaien en produceren van kruiden en medicijnen.

Prisca: "Door onze ondersteuning gaat het op de eerste plaats om het herstel van de zelfwaardering."

Diversiteit

Leden van andere congregaties vragen ons soms: "Hoe kan het dat bij jullie zoveel nationaliteiten samenleven en -werken? Het lijkt wel of het in jullie genen zit."

Deelnemers aan NEB-kapittel 2016, over diversiteit gesproken...

Arnold Janssen was zeker een man die zich niet liet afschrikken door grenzen en culturele achtergronden. In onze NEB provincie tellen we momenteel 11 nationaliteiten. En onze provinciale overste p. Avin Kunnekkadan komt uit India. In Noord-Amerika zijn de drie provinciale oversten afkomstig uit Vietnam, Indonesië en India. De internationaliteit en rijkdom aan culturen is misschien wel een van de grootste rijkdommen van de SVD.

Herman Wijten svd

